

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ НЕЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Системне оновлення земельного законодавства України у процесі реалізації земельної реформи торкнулося, в тому числі, і такої категорії як цільове призначення земель. Дана категорія як спосіб регулювання державного характеру використання земель в умовах запровадження у земельне законодавство ринкових механізмів суттєво актуалізується.

Мета статті – на основі аналізу ознак категорії «цільове призначення земель» дослідити негативні наслідки правопорушення «нецільове використання земель» та внести пропозиції щодо вдосконалення чинних правових приписів.

Встановлення за рішенням органів влади відповідно до вимог законодавства меж дозволеного використання земельних ділянок, з одного боку надає власникам земельних ділянок і землекористувачам право повною мірою їх використовувати, а з іншого – встановлює заборону виходити за межі цільового призначення. В останньому випадку, коли використання ділянок набуває правових ознак нецільового, у зв'язку з цим воно кваліфікується як порушення земельного законодавства.

Ключові слова: цільове призначення земельної ділянки; право власності на землю; право землекористування; припинення земельних прав; відповідальність за нецільове використання земель; зміна цільового призначення земель.

Постановка проблеми. Одним із найбільш поширених порушень земельного законодавства виступає використання земель не за цільовим призначенням. Вчинення таких правопорушень відповідно до чинного законодавства України тягне за собою низку негативних правових наслідків для носіїв земельних прав: власників земельних ділянок та землекористувачів. Вивчення та аналіз практики правозастосування свідчить, що в зазначеній сфері низка проблем, які потребують свого вирішення. Йдеться, зокрема, про відмежування нецільового використання земель від невиконання вимог щодо використання земель за цільовим призначенням та невикористання земель та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дослідження негативних наслідків «нецільового використання земель» не було предметом комплексного дослідження, але окремими аспектами цієї проблеми займалися такі науковці: П. Ф. Кулинич, Т. О. Коваленко, В. В. Носік, А. М. Мірошніченко, М. В. Правдюк та інші.

Мета статті – на основі аналізу ознак категорії «цільове призначення земель» дослідити негативні

наслідки правопорушення «нецільове використання земель» та внести пропозиції щодо вдосконалення чинних правових приписів.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж приступити до дослідження зазначеної проблематики, розглянемо основні положення, притаманні інституту цільового призначення земель, який має свою історію. Норми цього правового інституту як способу регулювання державою характеру використання земель шляхом встановлення за рішенням уповноважених державних органів меж дозволеного використання земельних ділянок, які перебували у виключній власності держави.

Особливість цільового призначення земельної ділянки за радянським земельним правом полягала в тому, що для кожної земельної ділянки, яка надавалася в користування фізичним та юридичним особам, встановлювалися достатньо жорсткі межі її допустимого використання. Фактично уповноважені органи встановлювали вузьку ціль використання конкретної земельної ділянки. Водночас на землекористувачів був покладений обов'язок використовувати земельну ділянку відповідно до ви-

значеної мети. Використання такої земельної ділянки землекористувачами для інших цілей вважалося порушенням земельного законодавства, яке посягало на право державної власності на землю та порушувало встановлений порядок використання земель.

Після проведення в Україні земельної реформи, основна мета якої зводилася до демонополізації земельної власності та переходу до ринкових механізмів регламентації земельних відносин, інститут цільового призначення зазнав суттєвих змін та був модернізований.

Основу для визначення цільового призначення земельної ділянки згідно із чинним вітчизняним земельним законодавством складає поділ земель України на окремі категорії, кожна з яких охоплює узагальнене цільове призначення земельних ділянок, що входять до складу конкретної категорії. Введення в законодавство формули «основне цільове призначення» земель зумовлювало наявність існування у межах кожної категорії земель і спеціальних, тобто неосновних видів цільового призначення земельних ділянок.

Подальші зміни в законодавстві та прийняття в 2010 році Класифікації видів цільового призначення земель, певним чином дозволило, як зазначає П. Ф. Кулинич, дещо лібералізувати відповідні правові приписи. Автор слушно підкреслює, що власники і користувачі земельних ділянок отримали право без погодження з органами влади виходити за межі цільового призначення їхніх земельних ділянок та самостійно змінювати види їх використання. При цьому мали дотримуватися вимоги, встановлені законом до використання земель відповідної категорії та враховуватися містобудівна документація із землеустрою. Таке право могли реалізувати власники і користувачі всіх категорій за виключенням земель сільськогосподарського призначення та земель оборони. Окрім того, власники земельних ділянок отримали право у випадках виникнення у них потреби у зміні їх цільового призначення замовляти розробку проектів землеустрою щодо відведення земельної ділянки приватної власності, цільове призначення якої змінюється, без отримання дозволу органів влади на їх розроблення [1].

В літературі під цільовим призначенням земельної ділянки розуміють цілеспрямоване (направлене) її використання у спосіб, визначений законодавством, з метою досягнення очікуваного результату в господарській діяльності, чи для поліпшення корисних властивостей земельної ділянки з урахуванням умов та обмежень використання, якщо такі характерні для неї. Водночас функціональне використання земельної ділянки можна визначити як основний спосіб досягнення такого результату [2].

У первісній редакції статті 1 Закону України «Про землеустрій» цільовим призначенням земельної ділянки вважалося використання земельної ділянки за призначенням, визначеним на підставі документації із землеустрою у встановленому законом законодавством порядку. Чинна редакція даної статті визначає цільове призначення земельної ділянки як допустимі напрями використання земельної ділянки відповідно до встановлених законом вимог щодо використання земель відповідної категорії та визначення виду цільового призначення (стаття 1 Закону України «Про землеустрій») [3].

Як на власників земельних ділянок, так і на землекористувачів закон покладає обов'язок забезпечувати використання земельних ділянок за їх цільовим призначенням (стаття 93, 96 Земельного кодексу України (далі – ЗКУ) [4]. Це означає, що названий обов'язок фактично включає дві складові: по-перше, він зобов'язує суб'єкта обов'язково використовувати відповідну земельну ділянку (не залишати її без використання); по-друге, саме використання земельної ділянки повинно бути строго цільовим, тобто відповідати вимогам закону стосовно використання земель конкретної категорії та визначеному виду цільового призначення.

Наведені правові приписи мають дотримуватися носіями земельних прав. У випадку їх недотримання для винних осіб наступають негативні наслідки, які можуть бути різними за характером, видами, порядком застосування та інше.

У практиці правозастосування найбільше питань виникає щодо можливості припинення земельних прав суб'єктів, які використовують земельні ділянки на титулі права власності або права користування. Йдеться про статті 140-141 та 143 ЗКУ, які закріплюють окремо підстави припинення суб'єктивних прав на земельну ділянку її власника або користувача, а також підстави примусового припинення прав на землю.

Зазначимо, що серед підстав припинення права користування земельною ділянкою та підстав для примусового припинення прав на земельну ділянку закон називає використання земельної ділянки не за цільовим призначенням. При цьому співвідношення між статтями 141, 143 ЗКУ в літературі зазвичай прийнято вважати їх змістовне навантаження як загальне і спеціальне.

Звернемося до судової практики. Так, у постанові Великої Палати Верховного Суду від 14 грудня 2022 року у справі номер 477/2330/18 (провадження номер 14-31-цс 22) судді дійшли одночасного висновку про те, що використання земельної ділянки не за цільовим призначенням та не усунення допущених порушень може бути підставою лише для примусового припинення права користування земельною

ділянкою [5]. Пункт «а» частини першої статті 143 ЗКУ передбачає лише умови, за яких право власності та/чи право користування земельними ділянками припиняється примусово в судовому порядку, а не порядок припинення права на землю. Положення статті 143 ЗКУ встановлюють лише умови, за яких право власності та/чи право користування земельною ділянкою припиняється примусово в судовому порядку, а не порядок припинення суб'єктивного права на землю. Зміст статті 143 ЗКУ, яка є спеціальною відносно положень статті 140 і 141 ЗКУ, відповідає загальним засадам правового регулювання земельних відносин і завданню земельного законодавства. Зокрема, відповідно до частини другої статті 4 ЗКУ воно полягає в регламентації земельних відносин з метою забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, функціонального використання та охорони земель. Отже, категорія «право на землю», яка використовується в статті 143 ЗКУ, об'єднує такі суб'єктивні права, як право власності на землю, право користування землею та обмежені речові права [4].

Втручання у право власності, навіть якщо воно здійснюється згідно із законом і з легітимною метою, буде розглядатися як порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції, якщо не буде встановлений справедливий баланс між інтересами суспільства, пов'язаними з цим втручанням, та інтересами особи, яка зазнає втручання в належне їй право власності. Отже, має існувати розумне співвідношення, тобто пропорційність, між метою, досягнення якої передбачається, та засобами, які використовуються для її досягнення.

Справедливий баланс не буде дотриманий в тому випадку, якщо особа-добросовісний набувач внаслідок втручання в її право власності понесе індивідуальний і надмірний тягар, тобто якщо такій особі не буде надана обґрунтована і справедлива компенсація, чи інший вид належного відшкодування у зв'язку із примусовим позбавленням права на майно [6].

Примусове припинення прав на земельну ділянку здійснюється за наявності наступних підстав: а) використання земельної ділянки не за цільовим призначенням; б) не усунення допущених порушень законодавства (забруднення земель радіоактивними і хімічними речовинами, відходами, стічними водами, забруднення земель бактеріально-паразитичними і карантинно-шкідливими організмами, засмічення земель забороненими рослинами, пошкодження і знищення родючого шару ґрунту, об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем, порушення встановленого режиму використання земель, що особливо охороняються, а також використання земель способами, які завдають шкоди здоров'ю населення) в строки, встановлені приписами органів, що здій-

снюють державний контроль за використанням та охороною земель; в) конфіскації земельної ділянки; г) примусового відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності; г) примусового звернення стягнень на земельну ділянку по зобов'язаннях власника цієї земельної ділянки; г-1) примусового звернення стягнень на право емфітевзису, суперфіцію за зобов'язаннями особи, яка використовує земельну ділянку на такому праві.

Верховний суд у складі об'єднаної палати Касаційного цивільного суду в ухвалі від 14 лютого 2022 року у справі № 477/2330/18 вказав, що з огляду на припис пункту «г» частини 1 статті 141 ЗКУ (використання земельної ділянки не за цільовим призначенням) та припис пункту «а» частини 1 статті 143 ЗКУ (аналогічного змісту) може бути підставою лише для примусового припинення права користування земельною ділянкою [7]. Натомість, Велика Палата Верховного Суду з таким висновком не погоджується. Вона звернула увагу на те, що формулювання приписів статей 140, 141 і 143 ЗКУ частково дублюються. При цьому стаття 143 ЗКУ має назву «Підстави для примусового припинення права на земельну ділянку», тобто поєднує підстави припинення у судовому порядку як права власності, так і права користування земельною ділянкою (пункт 34-36 Постанови ВП ВС від 14 грудня 2022 року у справі № 477/2330/18 (провадження № 14-31-цс 22) [8].

Власники та користувачі земельних ділянок за законом зобов'язані забезпечити їх використання за цільовим призначенням. Аналогічний обов'язок названих носіїв земельних прав закріплений із Законом України «Про охорону земель» (стаття 35). Зазначимо, що в основу поділу земель України на самостійні категорії стаття 19 ЗКУ покладає основне цільове призначення кожної окремої категорії земель. Метою такого підходу виступає необхідність забезпечення особливого правового режиму для їх охорони і ефективного використання. З огляду на викладене і власник, і користувач земельної ділянки зобов'язані використовувати її строго за цільовим призначенням, задля того, щоб забезпечити належне збереження землі та одночасно пов'язаних з нею інших природних ресурсів, а також їх законне, ефективне та раціональне використання. Невиконання або порушення цього обов'язку має забезпечуватися примусовою силою держави у вигляді спеціального механізму, реалізація якого пов'язана з настанням для порушника відповідних негативних правових наслідків.

Зміна цільового призначення приватної земельної ділянки при переведенні її з однієї категорії визначеної частиною першою статті 19 ЗКУ, до іншої може здійснюватися на підставі замовленого зацікавленим носієм земельних прав та виготовленням з

подальшим затвердженням уповноваженим органом відповідного проекту землеустрою та з дотриманням встановленої законом процедури.

Якщо враховувати, що закріплені законом обмеження щодо зміни цільового призначення земельних ділянок в однаковій мірі стосуються як власників земельних ділянок, так і землекористувачів, то можна зробити логічно послідовний висновок, відповідно до якого немає підстав вважати, що використання земельної ділянки не за цільовим призначенням зумовлює для її користувача припинення права користування, але не тягне таких негативних наслідків для власника земельної ділянки. Іншими словами, негативний наслідок використання особою земельної ділянки не за цільовим призначенням, зокрема у вигляді припинення її права, на якому ця особа володіє земельною ділянкою, стосується як користувача, так і власника за умови додержання критеріїв правомірного втручання у його право мирного володіння земельною ділянкою (специфічним майном).

До таких близьких за змістом висновків, щодо можливості застосування припису пункту «а» частини 1 статті 143 ЗКУ, як підстави припинення права власності на земельну ділянку у випадку її використання не за цільовим призначенням послідовно приходили: Верховний Суд у складі колегії суддів першої судової палати Касаційного цивільного суду у постановях від 18 березня 2020 року у справі № 287/584/16-ц [9], від 18 травня 2020 року, у справі № 287/576/16-ц [10] і від 01 липня 2020 року у справі № 287/575/16-ц [11], Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у Постанові від 19 серпня 2020 року у справі № 287/587/16-ц [12], а також Верховний Суд у складі колегії суддів третьої судової палати Касаційного цивільного суду у постанові від 3 червня 2020 року 287/581/16-ц [13] і від 5 червня 2020 року у справі №287/589/16-ц [14].

Отже, відповідна правова регламентація відносин, які виникають при використанні земельних ділянок за цільовим призначенням, є доступною, чіткою і зрозумілою для осіб, що використовують свої земельні ділянки не за цільовим призначенням, та підтверджується судовою практикою.

Таким чином, з огляду на викладене, необґрунтованими видаються аргументи, що використання земельної ділянки не за цільовим призначенням і не усунення допущених порушень може виступати

лише для примусового припинення права користування нею.

Окремої уваги заслуговує питання, яке стосується невикористання земельної ділянки носієм земельних прав. Невикористання земельної ділянки як окрема від використання землі не за цільовим призначенням підстава припинення права володіння або права користування землею була передбачена статтею 27 Земельного кодексу УРСР (1990 р.) Припинення названих прав мало відбуватися місцевими радами при невикористанні протягом року земельної ділянки, наданої для сільськогосподарського виробництва, і двох років — для не сільськогосподарського виробництва. Чинне земельне законодавство не закріплює такої підстави припинення земельних прав. Натомість Законом України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» (ст. 1) невикористанням земельної ділянки, переданої під забудову, вважається порушення особою встановлених при передачі у власність або у користування земельної ділянки граничних термінів її забудови. Водночас цей закон невиконання вимог щодо використання земель за цільовим призначенням ототожнює з невикористанням земельної ділянки (за певними виключеннями).

За такої ситуації бездіяльність суб'єкта, який отримав земельну ділянку і певний час не приступає до використання її за цільовим призначенням, залишає відкритим питання про правові наслідки такої бездіяльності. По-перше, бездіяльність можлива з різних причин (поважних і не поважних). По-друге, стосовно конкретних категорій земель бездіяльність суб'єкта може проявлятися по-різному. По-третє, як буде кваліфікуватися порушення: невикористання земельної ділянки чи використання її не за цільовим призначенням. По-четверте, невикористання – термін оціночний і може трактуватися по-різному. Може було б доречним вести мову про те, що особа не приступила протягом певного строку до використання земельної ділянки, яка була набута нею у встановленому порядку.

Висновки. Підсумовуючи вище викладене, слід акцентувати увагу на тому, що законодавець повинен чітко визначити, в якому випадку матиме місце використання особою земельної ділянки не за цільовим призначенням, а коли треба вести мову про невикористання земель з урахуванням того, що в обох випадках йдеться про правопорушення.

ЛІТЕРАТУРА

- Кулинич П. Ф. Цільове призначення земель. Велика українська юридична енциклопедія у 20 т. Т. 16: земельне та аграрне право. Харків: Право, 2019. С. 667–672.
- Голик В., Соболева Г. Як удосконалити правове регулювання використання земельних ділянок за цільовим призначенням у межах категорій земель? *Землевпорядний вісник*. 2009. № 9. С. 34-37.

3. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 року № 858-IV. Дата оновлення: 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення 26.05.2024).
4. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. Дата оновлення: 26.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 грудня 2022 р., судова справа № 477/2330/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109390160> (дата звернення 27.05.2024).
6. Рішення ЄСПЛ у справі «Рисовський проти України» від 20 жовтня 2011 року (Rysovskyy v. Ukraine), заява № 29979/04, «Кривенький проти України» (KRYVENKYI v. UKRAINE). (Заява № 43768/07)
7. Ухвала Верховного Суду у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду від 14 лютого 2022 р., судова справа № 477/2330/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103844330>
8. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 грудня 2022 р., судова справа № 477/2330/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109390160>
9. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 18 березня 2020 р., судова справа № 287/584/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88666976>
10. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 18 травня 2020 р., судова справа № 287/576/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89564154>
11. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 01 липня 2020 р., судова справа № 287/575/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90349581>
12. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 19 серпня 2020 р., судова справа № 287/587/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91089291>
13. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 03 червня 2020 р., судова справа № 287/581/6-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89675191>
14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 05 червня 2020 р., судова справа № 287/589/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89872274>

REFERENCES

1. Kulinich, P. F. (2019). *Land use*. In Great Ukrainian Legal Encyclopedia in 20 Volumes. Vol. 16: Land and Agrarian Law (pp. 667-672). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
2. Holiuk, V., & Sobolliieva, H. (2009). Improving the legal regulation of land use within land categories. *Land Management Bulletin*, 9, 34-37 [in Ukrainian].
3. Land Management Law: Law of Ukraine, No. 858-IV (2003, May 22). Last updated: December 31, 2023. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> [in Ukrainian].
4. Land Code of Ukraine: Law of Ukraine, No. 2768-III (2001, October 25). Last updated: January 26, 2024. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> [in Ukrainian].
5. Decision of the Grand Chamber of the Supreme Court of December 14, 2022, in case No. 477/2330/18. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109390160> [in Ukrainian].
6. European Court of Human Rights Judgment in the case of «Rysovskyy v. Ukraine» of October 20, 2011, Application No. 29979/04, «Kryvenky v. Ukraine» (Application No. 43768/07) [in Ukrainian].
7. Resolution of the Supreme Court in the composition of the Unified Chamber of the Cassation Civil Court of February 14, 2022, in case No. 477/2330/18. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103844330> [in Ukrainian].
8. Decision of the Grand Chamber of the Supreme Court of December 14, 2022, in case No. 477/2330/18. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109390160> [in Ukrainian].
9. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the First Judicial Chamber of the Cassation Civil Court of March 18, 2020, in case No. 287/584/16-ц. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88666976> [in Ukrainian].
10. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the First Judicial Chamber of the Cassation Civil Court of May 18, 2020, in case No. 287/576/16-ц. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89564154> [in Ukrainian].
11. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the First Judicial Chamber of the Cassation Civil Court of July 01, 2020, in case No. 287/575/16-ц. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90349581> [in Ukrainian].

12. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Second Judicial Chamber of the Cassation Civil Court of August 19, 2020, in case No. 287/587/16-ц. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91089291> [in Ukrainian].
13. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Third Judicial Chamber of the Cassation Civil Court of June 03, 2020, in case No. 287/581/6-ц. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89675191> [in Ukrainian].
14. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Third Judicial Chamber of the Cassation Civil Court of June 05, 2020, in case No. 287/589/16-ц. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89872274> [in Ukrainian].

Shulga Mykhailo

2nd PhD in Law, Professor, Professor at the Department of Land and Agrarian Law
of the Yaroslav the Wise National Law University

LEGAL CONSEQUENCES OF MISUSE OF LAND PLOTS

Problem setting. One of the most common violations of land legislation is the use of land for purposes other than its intended purpose. The commission of such offenses under the current legislation of Ukraine entails a number of negative legal consequences for the holders of land rights: land owners and land users. The study and analysis of law enforcement practice shows that there are a number of problems in this area that need to be addressed. In particular, we are talking about distinguishing between the misuse of land and non-compliance with the requirements for the use of land for its intended purpose and non-use of land, etc.

Analysis of recent researches and publications. The issue of studying the negative consequences of “misuse of land” has not been the subject of a comprehensive study, but some aspects of this problem have been addressed by the following scholars: Kulinich P. F., Kovalenko T. O., Nosik V. V., Miroshnychenko A. M., Pravdiuk M. V. and others.

Purpose of the research is based on the analysis of the features of the category “designated purpose of land”, to investigate the negative consequences of the offense of “misuse of land” and to make proposals for improving the existing legal provisions.

Article’s main body. The systemic update of the land legislation of Ukraine in the course of the land reform implementation has affected, among other things, such a category as the designated purpose of land. This category as a way for the state to regulate the nature of land use in the context of the introduction of market mechanisms into land legislation is becoming significantly more relevant. On the one hand, it establishes the limits of permitted use of land plots by decision of the authorities in accordance with the requirements of the law. It gives land owners and land users the right to fully utilize them, and on the other hand, prohibits them from going beyond the designated purpose. In the latter case, when the use of land plots acquires legal features of non-purposeful use, it is therefore qualified as a violation of land legislation.

Conclusions and prospects for the development. It should be emphasized that the legislator should clearly define when a person is using a land plot for other than its intended purpose, and when it is necessary to talk about non-use of land, taking into account that in both cases it is an offense.

Key words: designated purpose of a land plot; land ownership; land use right; termination of land rights; liability for misuse of land; change of designated purpose of land.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Шульга М. В. Правові наслідки нецільового використання земельних ділянок. *Право та інновації*. 2024. № 2 (46). С. 21–26.